

V tiskarni, tiskar in soloto
rihaja in velja v Mari-
boru brez pošiljanja na
dom za vse leto 8 gl. — k,
za pol leta . . . 4 „ — „
za četrt leta . . . 2 „ 20 „

Po pošti:
Za vsa leta 10 gl. — k
za pol leta . . . 5 „ — „
za četrt leta 2 „ 60 „

Vredništvo in opravištvost
je na stolnem trgu (Dom-
st. plate) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvostopno-
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiskane 1krat
5 kr., če se tiska 3krat
4 kr., če se tiska 3krat,
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačat-
kolek (stempel) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 68.

V Mariboru 12. junija 1869.

Tečaj II.

Nemškutarska promemorija. *Lustik*

I.

Kako naši nasprotniki po slavnih zmagah na Janjcem in v Velčem od jeze pihajo ter z lažmi in sumom podžigajo plamen razdraženih strasti, to je znano, in temu se ne čudi nikdo, če je dalje časa pazil na početje njihove sramotne črede. Vendar čuditi in groziti se je, da moralna oseba, kakoršna je ljubljanski mestni odbor, v promemoriji, ktero sta na Dunaj ministrom nesla sam župan dr. Suppan in mestni odbornik dr. Pfefferer, vsemu svetu pred očmi sme in more umivati sebe in črniti Slovence s takimi debelimi, iz svojega korana „Tagblatta“ pobranimi lažmi, s takim paglorskim obrekovanjem! Kdor bi do zdaj ne bil poznal zaničevalnega dela gnusne, do besnosti strastne, do nesramnosti lažnjive nemškutarske stranke, promemorija ga je morala strezniti. A promemorija nam tudi z ogrozno jasno kaže, kako trdno se naši nasprotniki opirajo na vladno, pod ktero okriljem so do zdaj vedno brez kazni sejali strup in srd.

Nemškutarska razkačena četa se nam zdi, kakor razvajen otrok, ki se v svojem objestnem razsajanju udari ob stol in potem zaevili, kakor tica v precepu, ter jokaje teče k slepo ljubeči materi, naj ona razbije vse stole po hiši, da se ne bi nikoli več udaril. Kar je nespametnemu otroku odpustno, to je gnusoba o možih, kateri se imenujejo ljubljanski očetje, ki nimajo čuvati samo nad nemškutarskimi želodovimi klobuki — o možéh, kateri se širokoustno bahajo, da so kupili vso omiko sami sebi, in torej nas pusejajo s primkom „na pol izobraženega zaroda“, kader so boljše volje — sicer smo jim surovi „barbarji.“ Njihova slepo zaljubljena mati je vlada, ktera ima svojim dražim nemškutarskim otročičem vedno pripravljen sladki med krotkega preziranja in prikrivanja, torej podpiranja, a nam pleteni bič kaznovanih paragrafov, ako se branimo njihovim strastnim napadom, — ako zahtevamo pravice, ktere oni uživajo že od starine, in ktere se nam samo obetajo, vendar nikoli ne dadé. Se je li čuditi, da ti vladni ljubljenci od srditosti pene tiščé, ker na Kranjskem ne morejo zamašiti zadnjih ust, ktere smejo ziniti: živeli Slovenci? Ali niso zaradi enacega klica v sredi našega stolnega mesta vladne sablje ranile in posekale Slovence? Niso li nemškutarji in turnarji sami v Velčem za zapor lovili mirnih ljudi, med kterimi so bili celo župani? Ni li tamkaj zaradi nemškutarjev brezorožnega naroda sekalo vojaško železo? Ni li vojaški bajonet prebodel prsi brezorožnega Slovenca?

Če promemorija cvili: „blisk zadnjih prigodeb je posvetil v režeče brezno, nad katerim stojimo“, vprašamo: kdo je naredil to brezno? — Ne že tolikrat premlévani, do zadnjega peresa oskubeni sokolovski hrup, ne pretep pri Ježici, ne taborji, ne dogodbe na Janjcem in v Velčem! Vse to so deloma žalostni nastopki starejših vzrokov. Slovenski narod se je počasi jel čutiti, zavedati in gledati. In ko je nekoliko spregledal, kaj je videl? Videl je, da nam vlada pravice že 20 let obeta, a

namesti njih v zadnjih časih tu in tam vrže kako drobtino Beustovih koncesij, ktere so državne koristi dolžnost, a ne nam na ljubav podarjena milost; slišal je, da nemški govorniki in časopisi z nami nikakor ne hoté ziniti o pravicah, nego o samih razaljšljivih koncesijah; slišal je, da nas Nemci in nemškutarji po svojih novinah smejo brez straha zasmehovati, črniti in psovati; da smo leni barbarji, da se poganjamo za barbarstvo in zatiramo omiko; slišal je, kako z druge strani, kader se jim zdi potrebno, Nemci in nemškutarji, ter z njimi vred tudi ljubljanski odborniki v promemoriji, trdijo, da že imamo vse pravice v svobodnih osnovnih zakonih, v kterih more najti zavetje vsaka narodnost. Od leta do leta je rastlo to brezno, ktero so naši nasprotniki vedno širili; ktereга vendar ali niso hoteli videti, ali res v svoji slepoti videli niso. In zdaj sledé narodne ščuvaje, kterih nikjer ne najdejo, če sami sebe v zrcalu ne pogledajo; zdaj trepetaje klečé pred vladno promemorijo v povzdignjenih rokah: vlada, usmili se nas!

Ali se jih vlada usmili ali ne, mi tega ne vemo; a to dobro vemo, da je ljubljanski vladni namestnik v svojem razglasu zopet odločno stopil na stran naših nasprotnikov. Če se je vlada toliko časa dajala slepiti mali pešiči nepokojnežev, kteri stojé za Dežmanovim hrbtom, naj resno premisli, da ves slovenski narod, ki obdeluje kranjsko zemljo, plačuje davke od nje, ne sme in ne more biti „prügelbube“ Dežmanovemu „Tagblattu“, ne sme in ne more biti podnožje ljubljanskih turnarjev in Dežmanovih hlapcev, kterih, ako bi trebalo brez vladne podpore do zadnje resnobe v njegovih vrstah stati, morda ne našteje toliko, kolikor dve veliki kranjski vasi šteje prebivalcev, ako odbijemo Kočevarje, kteri so vedno mirno z nami živeli in mi z njimi, dokler ni Dežmanova stranka podrezala v njih gnezdo. Ali se vladi vendar enkrat oči odpró ali ne, tega, kakor smo rekli, ne vemo; a to vemo, da so opravniki še zdaj nerazdruženih turnarjev zopet hodili po ljubljanskem obližji opraševati, kam bi varno smeli pribobnati, in da narod, ktereга celó duhovni, vedno obrekovani duhovni, zdaj že zastonj kroté in tolažijo, razkačen posluša pogovore o turnarjih.

Ljubljanski mestni odbor v promemoriji sam pripoznava, da se meša v stvari, ktere ne spadajo v njegovo področje, ker se tičejo vse dežele. Kako ne bi? Kdor je vsemogočen, temu je najtežje delo igráča. Ko je bila 1. junija javna mestna seja, v kateri se je čitala slavna promemorija, ki tudi svojo milo majko, skrbno vladno, neusmiljeno udriha, da je bila še vedno premehka, zagovarjal je ubogo vladno tajnik deželnega prvosedstva g. Hočevár, in kako zagovarjal! Ne kakor se opravičuje ubogi učenec srditemu učitelju, ki ima šibo v roci, nego kakor se brani zatočenec na zatožni klopi. In ko je potem srdito nanj planil dr. Keesbacher, a še huje neusmiljeni Dežman z dolgim govorom, kteremu so mestni očetje vedno z glavami priklímávali in z rokama ploskali, — obmolčal je g. Hočevár in z njim je obmolčala ozmerjana cesarska vlada, kajti Dežman jej je usta zamašil. Kako se moremo torej nadejati, da bi vlada kdaj smela drugače misliti, nego misli Dežman!

Rečena seja mestnega odbora je bila tudi z drugega ozira zeló za-

Listek.

K. Havlíček Borovský.

(Dalje.)

Čudovita zavednost in zrelost v narodnem in političkem oziru, ktero je česki narod spričal po porazu 1859. leta, javlja najbolje velikanski učinak trudov Havlíček-ovih. Trsil se je plamenito besedo, neumorno stannovitostjo in darivnostjo za uredničenje českih narodnih teženj, in pobijal sovražnike ne samo znamenitoj silnostjo, nego tudi vse podirajočo jasnostjo bistrega uma in vedrostjo prasketajoče šegavosti; jegovi strelci nikdor ni ušel, bodi si še više postavljen a še toliko oborožan. Razve političkega področja bil je H. jako delaven kamor v shodih narodnega odbora praškega „Svornosti“ (o jeni ustanovitvi nosi prve zasluge) in Slovanske lipe, narodnega in političkega društva za vse Slované avstrijske cesarjevine. Spadal je k najodločnejšim protivnikom volitev v frankobrodski zbor, jim se je ustavljal govori, sestavki v novinah in prerazličnimi pikavnimi in grizočimi pesmicami, a na vse kripilje je podpiral pomisel slovanskoga shoda. Vsaj sred najsilnejših poslov je odrinol v Krakovo, da bi tudi Poljake genol, naj bi se udeležili shoda, čegar tajnik je bil. Po duhovskih prigodkih je bil zaprt zavoljo sestavka v novinah, peti denar vzet izpuščaji. Med tem so ga izvolili v večih okrajih za poslanca v državni zbor dunajski, a že prveje v deželni zbor česki, kteri se namič ni zbral. Sprejem polnomočje (mandat) humpolskega okraja prepustil je vredništvo svojih novín V. Nebeskemu in odmahnul na Dunaj. Na zboru se je zvesto držal Riegro in Palackega, za česar delo je bila v prevratu vinotoškem na njega takisto kakor na ta — drhal bečka nahuskana, vsled česar je postalo njih daljše bivanje v Beču prenevarno. Odpravil se je onda, kedar je razjarjenost ljudstva pri obešenju grofa Latoura dosegla že toliko ljutost, ka ni bilo več upazni mirnega poravnjanja, s prijateljem svojim Riegrom domov, kder je prestopil skupno z drugimi poslanci českimi k prosvedu proti daljnjim skončatkom ostanka bečkega zbora. Po obnovljenem zboru šel je sicer vzpet v Kromeriz, toda opa-

živši, koliko kvara trpé njegove novine s tem, ka njega ni v Pragi, in pomislivši, ka je novinarstvo mnogo več njegovo področje, negoli zbor, odločil je koncem 1848. leta polnomočje poslansko, ter se po vse posvetil „Narodnim novinam“ čijih naloga je vedno imenitnejša prihajala, kolikor vedreje so se javljala znamenja prispevajočega nazadnjaštva; vrh tega je počel na svetlo davati „Šotek“, šaljivo-pikavno doklado svojim novinam. Po novem letu 1849 so ga izvolili za odbornika in brž potem za namestnega prvosednika Slovanske lipe pražke. Po razgnezdanem zboru kromerizkem sodil je toliko bodoče prirojeno ustavo, ka ga je vlada potegnola pred sodbo. Rieger ga je hotel zagovarjati pred porotco, toda ne imaje spričevala preskušeni k temu prepisanih, moral je od tega popustiti, na kar se je pri javni sodniški obravnavi dne 13. malega travna 1849 H. sam zagovarjal jako umno in modro, ter vladi javno očital prelom svete — besede ponosno vzdiklinošči: „Nadejam se, ka ta vlada, ktera me je sedaj obtožila, bode v kratkem sedela na obtoženski klopi, na kteri sedaj jaz sedim, a želel bi ji, da bi na nji mogla sedeti s toliko čisto vestjo, kakor jaz.“ Porota ga je oglasila po ustih prvomestnika svojega dr. Pichla soglasno za nekrivega. Čeravno pa so vzpetnim razglasenjem obsadnega stana nastali javnemu in svobodnemu tisku bridki časovi, H. vendar ni opustil od svojega prepričanja in pisal je tako ostro, ka se mu je dne 9. rožnika 1849 zabranilo izdavanje novín; pri po-petiteljstvu si je sicer shodil, ka je smel počensí od dne 26. rožnika napredovati v izdavanji svojih novín, vendar je v kratkem bil poslan k vojniškemu ječarju na Hradčane, a naposled so mu bile „Narodne novine“ vsled trdovratne prepírke o imenitnem sestavku Palackega „O centralisaci a národni ravnopravnosti v Rakousku“ sevsema zabranjene, in vsi pokusi vzpet oživiti toliko obljubljené novine splavali se po vodi. Od meseca velikega travna 1850 izdaval je H. na Kutnih horáh časopis „Slovan“ v tedenskih snopičih. Delal je skoro sam in sicer čerstvostjo mladenčkega junaka, nepremagljivo krepkostjo razkačenega leva, v dobi polnega razvoja trdega samovoljstva z ene, polne mrzosti, nepovoljnosti in opešanosti z druge strani; najslavnejša je ta doba življenja H. Že prvo čísló je bilo zastavljeno po vrédu, „Slovan“ prepovedan v Pragi in v českich trdnjavah; tem vendar ni bil

nimljiva. Odbornika Rudeža bistroumje se je namreč v njej zelo spozabilo, kajti v svojem govoru je ta pravični mož pritrdil, da so res turnarji imeli revolverje, kar so nemškutarji vedno tajili, kakor kača noge, in o čemur besedice ne zine tudi resnična promemorijska, ki turnarsko popotovanje po hinavsko imenuje „harmloser maiausflug“. Rudeževe besede so v svoji gluposti potem prinesle celó uradne novine „Laib. Ztg.“, ktere so poprej revolverje vedno zakrivala, če prav so nemškutarji imeli revolverje, salvavite in štilete v palicah; samo prevržljivi „Tagblatt“, čegar oče Dežman je nedolžnega Rudeža pri omenjenih besedah gotovo pogledal z očesom začreče jeze, ni o revolverjih zinil besedice, nego poročil samo to, da je bil soglasno sprejet Rudežev nasvet: naj odbor izreče zahvalo hrabrim častnikom, ter vojniškemu in žandarskemu poveljstvu za tečno pomoč v Velčem. — Radi verujemo, da so nemškutarji vojakom in žandarmom res na vse kriplje hvaležni; vendar se nikakor ne moremo prečuditi, da je brez najmanjšega premisleka Rudežev nasvet obveljal pred vsem mestnim odborom, v katerem je toliko juristov, ki dobro vedó, da v avstrijskem zakoniku je postavljena kazen tudi odobrovanju kazni vrednega dejanja. In zdaj so vrženi v preiskavanje vsi vélski vojaki, častniki in žandari, a če bodo obsojeni, potem tudi vsi slavni ljubljanski mestni očetje na zatožno klopčico poromajo v družbi tistih cerkovníkov, ki so v Ljubljani zvonili ubitemu Rodetu, in tistih gospodičin, ki so mu k sv. Krištofu nosile vence. Ali mestni odborniki morebiti mislijo, da stojé zunaj zakona, ker so nemškutarji?

Če je tako, imeli bomo eno novo izkušnjo več mi trdoglavi Slovenci. Denašnji čas je pri nas vse mogoče. Saj se promemorijska celo ni sramovala očitnih laži poslati dunajskim ministrom; da so se namreč precej gotovo udeležili, kakor lani pri Ježici, tako tudi letos na Jančjem dijaki, če tudi se niso bili udeležili niti lani, kakor je pokazalo sodnje preiskavanja, ki je nedolžne izreklo zatožene dijake, niti letos, kajti do zdaj ni še noben dijak v preiskovanju. Promemorijska dalje govori, da so kmečke čete pri Borovnici kamenje metale v tekoči vlak na železnici; a tudi tukaj je tenko preiskavanje spricalo, da je samo neki pastirček vračal kravo s kamenom, kateri je morda koga po nesreči zadel. Kdor sme toliko, tak sme tudi še kaj več! Kaj se torej čudimo, če v promemoriji čitamo: po tepeži pri Ježici so ostale nepreiskane, nedotaknene tiste niti, s katerimi se take dogodbe snujejo in predó, ali če o tem še predrzneje slišimo govoriti Dežmana v mestnem odboru: tudi po dogodbi pri Ježici so se bili zaščuti ljudje izročili pravici, a ščuvajji, pravi začetniki, niso bili kaznovani! In pri teh njegovih besedah je ves odbor zakričal: tako je! samo vladni zastopnik g. Hočevar je molčal. Ali se to ne pravi c. kr. sodnike javno dolžiti in tožiti jih vladi, da niso storili dolžnosti, ker so bili preleni ali premehki v svojem delu, če tudi je vsemu svetu znano, da to ni res? Ali bode to sramoto c. kr. deželna sodba na sebi trpela? Ali bode molčala, kakor je molčala c. kr. vlada, ko jo je Dežman v kozji rog vgnal? Koliko strast, koliko brezozirno nesramnost, koliko neskrbnost od kaznovanih zakonov imajo nemškutarji!

Dopisi.

Iz Ljubljane 9. junija [Izv. dop.] Policijski oddelek mestnega odbora, v katerem sta Dežmann in Pauer, bil je v skrivni seji nasvetoval, naj se Ljubljana dene v izredno stanje, kar pozneje vendar ni obveljalo. — V Ljubljani je zdaj do 50 oseb zatoženih zaradi vélske zmage in njenih nasledkov, med njimi tudi tisti, ki so dali zvoniti Rodetu, in vse gospodičine, ktere so mu bile k sv. Krištofu nesle vence. Tudi ma ti

božja — risum teneatis! ker so vohači na sv. Petra predmestji pri obnašnji (procesiji) sv. rešnjega telesa na njej zapazili nekake slovenske barve in vižmarsko svetinjo, čujemo da je zatožena verske motivne (religionsstörung)! Mnogo jih je moralo iti v zapor samo zato, ker je bil na ulicah od njih slišati glas: živio, ali: živi Slovenija, ali: živeli Slovenci!

Kar se tiče slovenskega voditelja, o katerem je „Tagblatt“ pisal, da je kmetom obetal 50 gold. za turnarsko zastavo, zadnje čase po Ljubljani kroži vrlo čudna povest. Kmet z Jančjega namreč je baje rekel v Ljubljani, da je teh 50 gold. obetal nekakšen Pajek. Mi ne vemo, koliko je v tem resnice, niti ne, kdo je ta Pajek, ter vse to puščamo sodnjemu preiskavanju; a zamolčati ne moremo druge kmečke šale ali resnice, da je glavar mestne okolice Pajk na vižmarskem taborji največjim pijancem za vino dajal. Sicer o vižmarskem taborji gorenjski kmetje že prepevajo pesem, ktero so sami zložili.

Zvedeli smo, da tudi ljubljanska knezoškofijska konsistorija namerjava na Dunaj poslati promemorijo, kakor jo je že poslal deželni odbor, v katerem sta se temu branila deželni poglavar Wurzbach in Dežman, rekoč, da dveh promemorij ni treba na Dunaji! Wie naiv!

V kosarni, kjer je nekdanja bila sladkornica, čujemo da je neki Huynov častnik vojaškega novaka Metličana za desno in levo uho tako udaril, da je padel na tla in se do krvi oranil. Zakaj? To je bilo en dan po zneženju en dan po slavni oficirski zmagi v Velčem, in ubogi Metličan je po južnoslovanski melodiji krožil neko svojo domačo narodno pesem! Samo zato! Slava!

V nedeljo večer (6. dan t. m.) se je po polnoči na sv. Petra predmestji pripetila žalostna prigodba. Neki sin hišnega posestnika pride iz krčme z dvema mesarskima hlapcema. Vsi trije srečajo lajtenanta domačega polka g. O. Dva ga potem zgrabita, rekoč: pes! vpjij živio Slovenec! začneta vanj metati kamenje, da sta ga na stegno zelo ranila, kakor se govori. Sin hišnega posestnika mu ni nič hudega storil. Vsi trije so že zaprti. Bog vedi kako bodo nemškutarji iz te dogodbe kresali iskre svoje koristi!

Predno so Palfjevi konjiki na nagloma odrinoli iz Maribora v Ljubljano, ukazano jim je bilo, sablje nabrusiti, ker na Kranjskem bi se bili kmetje uprli, ter vsej eskadroni je bilo naročeno, paziti na trobača, kateri jim zatrobi, kdaj bode treba mahati. Prve dni pri nas niso hoteli celo nič jesti, ker so se bali strupa, ter po noči v postelji so imeli gole sablje in nabite samokrese (pistole), a zdaj se sami sebi smejejo, da so se tako bali strahu, katerega nikjer ni. In kdo jim je o tem strahu toliko povedal? Dežman et compagnie! O teh konjiki je v Pestu v poslanski zbornici neki govornik vprašal, kako je to, da morajo ogerski vojaki v strah prijemati kmečke vpore? Rekel je poleg drugih besed: vojni minister Kuhn je ukazal, da bi ogerski vojaki pobili kmečke hrupe na Kranjskem, ter je za to oddelek konjikov razpostavil po ljubljanskem obližji, da bi združeni z ogerskimi pešci kmete ukrotili. Ko so 1868. leta ogerski konjiki mahali po češkem ljudstvu, ustavile so se bile celó novine „Pester Ljud“ temu, da povsod, kjer je treba ljudstvo pokoriti, kakor nalašč pošiljajo ogerske vojake. A vojnega ministra malo skrbi javno mnenje. On kaže nam Ogrom globoko zaničevanje, ker svojemu obetau vpore ogerske polke drži v Avstriji, če tudi so ga vladne novine že prosile, da bi Ogrov ne rabil za janičare, vendar — ali morda celo za tega delj, kmečke hrupe ustrahuje z ogersko vojaščino.

V zadnjem „Triglavu“ čitamo naslednjo tožbo borovniškega županstva: „slavna c. kr. deželna vlada! Ni nam že poprej kak občan povedal, nego še le po ljubljanskem „Tagblattu“ smo zvedeli dogodek, kateri v nečast deva vso vas. Za to je naše županstvo preiskovalo, kar je najtanje

ohromljen smeli duh H., nego grmela je plamena njegova beseda po vsej očevini in zropantala nasprotnike iz preranih veselje zmagonosnih. Bičal je vsokoliko nesnago v razkričanih „Epištolach kutnohorských“, v katerih je brezobzirno pretepal razvade in hudobe prevzetne duhovniške vlade. Posamne nazore iz njih priobčimo.

Ničmuren je bil pokus vladin, ovirati napredek Havliček-ov „Viden-ským denníkem“, k čegar izdavanji so se udali bivši njegovi pomagači. „Slován“ je povsod slavil zmago, vladi pa je ostalo samo nasilje. Brzo je doletelo Havličeka prvo svarilo od namestnika Mecséry-ja, o katerem je v opazki napisal: „Gospod namestnik kraljevstva českého ima res sedaj moč in tedaj tudi pravico zabraniti izhajanje „Slovana“: ali toliko moči in toliko pravice nima nikdor, da bi premenil javno mišljenje, da bi prevrnil tek zgodovine“, in že dne 9. velikega srpná 1851 drugo, vsled česar je opustil dalnje izdavanje „Slovana“, in sam piše dne 11. velikega srpná 1851 v sestavku „Konec“, „ka ni volje nikomur drugemu privoščiti, da bi mogel prepovedati „Slovana“; za česar delo si ga sam prepovedam.“ Vendar še je bil pred sodbo gnan za sestavku „Uprava občinskih zadev,“ in „Zakaj sem državlján“. Vlada je delala k tej sodbi največe priprave sile, ka bi H. bil obsojen kakti po samem narodu. Kutnohorska porota je dne 12. listopada istega leta slavno oglasila njegovo nekrivost po prvomestniku tvárníčarju Breuerju. Ta prigodba je ondašnji vladi bila najbrže močen nagib, ka je zrušila poroto. Nijedno sodništvo ni našlo krivnje na njem, svetil se je s vsemi državljanskimi krepostmi kakor rumeno solnce o krasu. Vendar kljubu sodniški izreki bil je H. hitro potem nočni čas sred zime v Nemškem Brodu popaden in redarstvom (policijo) silama iztrgan iz naročja svoje rodovine, ter v Briksen na Tirolsko poslan v pregnanstvo na naročiti ukaz razglašene-ga popečitelja Bacha brez obsodbe, tedaj protizakonito. Potovanje svoje v Briksen je popisal v spominskih „Elegíich Tyrolských,“ ktere so svojim humerjem marsikteremu bercu privabile prebolestne solze. V Briksenu je bilo njegovo življenje sila samotno in otožno; podoben je bil sirotek Prometeju prikovanemu na pečino. Star stotnik v pokoji bil je njegov edini tovaruš, iznemši vojaškega desetnika, kateri se je moral včasih prepričati,

obnašali se po ukazu in ne prestopa enomiljnega okraja svojih sprehodov. Soči iztrgan iz okroga milih prijateljev, odaljen od navajenega čilega slovstvenega in politiskega življenja, med ljudstvom v omiki in pomislih nove dobe zaostavšim, njega ne znajočim in njegovih duševnih sposobnosti ne umejočim, hlepel in hrepenel je neuporljivo jakostjo po dragi očevini, iz ktere je bil po silem odgnan. Zamisljen sam o sebi motril je nestanoma, kako se obračajo politiske stvari, kda vzpet zazorí prijazna doba zlate svobode, dokle bode mu se trpiti v pregnanstvu, kaka bode njegova osoda a preljubljene mu rodovine bodočnost. Izseljenje v Ameriko bi mu se bilo dovolilo — pa iskrena ljubezen do domovine in nada vzpetnega povratka v njo bili ste v njem presilni, nego da bi se mogel k temu odločiti. Ta neopešani in nepomirni nemir duševni mu ni dal niti večega slovstvenega dela dovršiti. Počel je sicer pisavati zgodovino Ruske, sestavljal si je na ta kan izvirnice in izprosil nektare pomočke od Palackega; vendar v tem ni doglal dalje, negoli do nektarih za tisk neprimernih zlomkov in tvarine. Isti čas je zdelaval humoristično pesem „Křest sv. Vladimíra“ in zložil nektare drobnosti v stihovih in nevezanem slogu. Slovstveno in dušeslovno najmikavnejši so njegovi mnogoštevilni listovi prijateljem, izlasti predragi soprogi Juliji in svaku Jarošu; v njih se povsod javlja njegov prejšnji humor, res dostikrat že jako oster in prekomerno trpek; poleg neukrotivne zavidnosti samovoljstva kaže se tudi njegova prirojena dobrosrčnost, njegov nežni in globoki čút, njegova vroča ljubezen do domovine. Poleg tega pa in kraj ukanljivih žarkov upazni predira zmirom bolje in bolje bridka otožnost nad neugodnim vršenjem politiskih stvari, nad negotovo osodo očevine in mile rodovine. Iz teh listov, ako kda ugledajo svetlo tiska, spozna narod, kako je njegovo pregnanstvo bilo vzrok njegove smrti. Neprivajeno in njemu neprijetno podnebje, hrepenenje po domu, vedna nestalnost, nepomirljiva nada glodale so mu življensko moč kakor nek strup, pomalem in nevidoma, ka nebranjivo moreče. Telo mu je hiralo in pljučna bolezen se je pričela. Kedar se je k njemu preselila blaga mu ženka Julija z maloj Zdenko, razveselili ste mu življenje na nekaj časa, ali brzo so se vrnoli mraki, seneči njegovega duha, in že 1854. leta ga je sključila očivestna bolezen. Na skorem je zbolela v

moglo, ter samo to zvedelo, da beraški dečak, ktereja je z usmiljenja v hišo vzel Jakob Kos, kajzar v Borovnici v št. 13., vračal je s kamenom kravo tik železnice, ktero tudi tam, kjer bi bilo treba, nima držaja, ter da je kamen odskočil od napetega roba železne ceste, in morda zadel, mogoče tudi ranil konduktérja. Jasno je torej, koliko imajo v sebi besede: „zbrani kmetje,“ — „metanje s kamenjem“ — „ranjeni konduktér“ — „nevarnost železne ceste v tem kraju“ — zagadelj nevoljni protestujemo zoper tako kvarjenje povedanega dogodka, zoper hudobno obrekovanje naše občine in javno draženje, ter prosimo, naj slavna c. k. deželna vlada rečenemu umazanemu časniku ukaže, da to po spodobnosti popravi. — Borovniški občinski odbor 8. junija 1869. — Matej Felbar, župan, Ivan Drašler, Matej Košir, Dominik Majeron, občinski svetniki. — Kaj porekó ministri, ki so brali promemorijo, kader bodo to zvedeli? Dr. Suppan in dr. Pfeifferer naj skrbita, da se njima na Dunaji ne zgodi, kakor lansko leto dr. Turničku, Drehorju in Derpinu.

Baš na koncu tega dopisa čujem, da so se 8. dan t. m. na Dunaji ministri posvetovali zaradi janjškega in velškega dogodka.

Iz Junske doline na Koroškem 9. jun. [Izv. dop.] V prilogi k 65. številu „Slov. Naroda“ stojé na drugi strani besede: „V Velikovecu na Koroškem si Slovenci bojda krepko prizadevajo, da bi spravili Slovenca v deželni zbor“, česar, ako se ne motim, je bilo tudi v „Zukunft“ brati. — Iz zanesljivega vira — Nemcem in nemškutarjem na tolažbo — sem pozvedel, da to ni resnica; kajti poslanca imata voliti mesta: Velkovec in Pliberk, pa Kapeljski trg. Akoravno bi se v Kaplji še nekaj narodnjakov našlo, bi vendar Velkovčanom in Pliberčanom nasproti zastoj kričali. In pa čemu bi nam bil tudi en sam Slovenec po duhu in delovanju v Celovškem zboru? Menda nobenemu ni ljubo, da bi se mu žolč izliljal. Veliko več taborov in še taborov nam je na Koroškem potreba, da se po njih ljudstvo zdravi, in zahteva po izgledu svojih bratov „zedinjeno Slovenijo.“ Na to naj bi Koroški rodoljubi vso pozornost obračali. Sicer pa tudi zamorem sporočati, da niti ponemčeni Velkovec, niti nemškutarski Pliberk nimata sposobnega možaka za deželni zbor po svojem smislu. Čuje se od dveh možicelnov, ki neki hočeta kandidovati, pa ni vredno, da bi imena tacih spak v kakem slovenskem listu stala, zato ju rajše zamolčim. Slovenci sploh pravijo: Bodi poslanec v naših okoliščinah in razmerah Peter ali Pavel!

Iz tržaške okolice, 8. junija. [Izv. dop.] — (Ad personam Möringi). Ko smo zvedeli, da se gospod general Möring pri ministerstvu notranjih zadev poganja za to, da se okolični bataljon postavno razpusti, in se mu orožje odvzame, odvalil se nam je težek kamen od srca. To je edino, s čemur nas je osrečil gospod vladni namestnik za čas svojega skoraj enoletnega delovanja. Vedno smo živo čutili, da smo imeli z orožjem v roci veliko odgovornost, kateri se pa nismo hoteli odtegniti iz lastnega nagiba. V popolni zavesti svoje slavnosti pa sicer teške naloge, namreč: stati na meji cesarstva v bran pohlepnim sosedom naše države bilo bi zoper državljanske dolžnosti, prositi od vlade, da bi nas te službe oprostila. Zdaj pa, ko vlade namestnik, — kateri državne razmere gotovo bolje pozna, kakor mi, sam tirja, kar smo mi že dolgo želeli, a se nismo predrznili prositi, zdaj se Möringu srčno zahvaljujemo za to nepričakovano milost. Vsi okoličani se že pripravljamo izročiti te dni orožje, ki ga imamo v rokah, gospodu Möringu, da bodo potem gospodje od „gimnastike“ vendar mirno spali. Brez orožja v roki bomo se nepričakovanim napadom že branili, kakor se bo dalo, in pristavljamo, da oni, ki mislijo z nami neoboroženimi ravnati po svoji glavi, se bodo prepričali, ka mi nismo iz bezgovca!

neugodnem podnebbi tudi njegova tovaruška in morala se je vrtni v Prago, kder se je dolgo, toda brezuspešno trudila za preklic pregnanstva. Še le meseca sušca 1855 (na prigovor grofa Leva Thuna) je privolil počečitelj Bach na povratek ugonobljene žrtve svoje v Prago. Med tem je njegova iskreno ljubljena družica Julija utonola v bolezni, hiteči z grozovito naglostjo, in dokončala pozemeljske dneve z imenom Havliček-ovim na ustnicah dne 16. malega travna 1855. Vračaje se H. menil še je, ka prispeje v ženin naročaj. Toliko strašnejše ga je tedaj osolpnol glas o njenem spremenu. Vendar ni smel si še odehniti, in prišedši v Nemški Brod, moral je prositi za uredno dovoljenje za vsako daljše potovanje, izlasti v Prago. Vrnoviš se po kratkem bivanju v Pragi v Brod, bil je znova internovan in postavljen pod stalni ogled redarski, kar mu je pospeševalo bolezen. Dobiv namestniško dovoljenje odšel je v Prago, da bi se posvetoval z vravniki (dne 24. velikega travna 1856). Dr. Hamrník in Podlipsky sta na prvi hip spoznala nevarnost bolezni Havliček-ove, vendar dopuščeno mu je bilo še le na podlogi njunih sprideval, da se sme vračiti v Prago. Dr. Podlipsky ga je poslal dne 22. rožnika v Šternberk uživati boljšega zraka, ali po kratki poleksici postal je obrat njegove bolezni toliko pogibelen, ka so zimicoj strtega s težko moko v Prago pripeljali dne 24. malega srpnja. Nikogar več ni razumel, nikogar več ni poznal, niti svoje dčerke. Legši si na posteljo, na kateri je izdehnola njegova žena, v isti sobi, na istem torišči, ni več vstal. Moral mu je biti prinesen papir, in on je pravo roko gibal stalno do preminotja, kakor bi bil pisal. Previden biv od o Režáča dne 27. malega srpnja sretstvi umirajočih ljudi umrl je dne 29. malega srpnja, spominaje se poslednjo besedo svoje soproge Julije. 1. velikega srpnja je bil pokopan, sprevod mu je dala nezmerna množica ljudi. Njegov grob naznanja prosta mramorna ploča z napisom: „Karol Havliček in njegova žena Julija“. Telo ste umorili duha pa nimate v oblasti! (Dalje prih.)

Iz Trsta, 6. junija. [Izv. dop.] — Denes ob treh popoldne, bil je v rojanski čitalnici glavni zbor novo osnovanega delavskega društva, kateri je potrdil od osnovalnega odbora sestavljena pravila in volil odbor. Sešlo se je 146 udov. Gosp. Cegnar jih nagovori s krepkim govorom, razlagaje namen društva in besedo delavec. Dalje razjasnjuje na tanko, kaj premorejo združene moči, omenja različne dobrote, ktere imajo družabniki pričakovati od društva. S prva sicer društvo ne bode čudežev delalo, ker k temu je treba velike gotovine, pa prizadevajmo si vsak po svojih močeh delati za dobro društva in Bog bode blagoslovil naše delo! — Po govoru začne se pretresovanje pravil, iz katerih omenjam, da se imenuje društvo „Čebela;“ društveni jezik je slovenski njegovo geslo: „Marljivo!“ pečat: „lopata in sidro navskriž.“ Društvo ima belo zastavo, na eni strani panj, na drugi društveni pečat prevezan z rudečim trakom, na katerem je zapisano geslo. Po pretresovanju pravil vršila se je volitev odbora; izvoljeni so sledeči gg. Starosta: Cegnar France z 133 glasovi. Odborniki: Raič Vekoslav z 142, Zor Ivan z 141, Primožič Jože z 140, Kovšca Ivan z 136, Šepf Matevž z 137, Zalokar Ivan z 137, Pleše Andrej z 135, Svetina Tomaž z 132, Vrbič Jože z 125, Gerlanc Ivan z 125, Jereb France z 124 in Perzolja Štefan z 77 glasovi. Kader vladno namestništvo potrdi pravila, začne se novo društvo, ki je za Trst neprecenljive važnosti, gibati. — Telovadnega društva „Južni Sokol“ vladno namestništvo ni potrdilo, deloma zaradi zastave in obleke, deloma pa, ker bi znalo med narodnostmi v Trstu prepire provocirati. Oj svobodoljubni g. Möring! kar je v Trstu Lahom in Nemcem kot nezadovoljencem dovoljeno, tega Slovenci na lastni svoji zemlji ne smejo imeti! Res daleč smo že prišli. — Stranki, ki oskrunja besede „svoboda in napredek“ se je te dni srce simpatij do Italije lomilo. Brali smo namreč denes zgodaj sledeče po ulicah na vogle prilepljene razglase: „Meščani! Denes se Italija veseli, ker praznuje svoja temeljna prava (statuto). Ta dan spominja svobodne narode svobode, a nas robstva, ki smo ga podedovali po tujem despotizmu. — Zadušiti nije porušiti! Bolj kakor kedaj vzbuja se denes v naših prsih naj plemenitnša želja. — Početje je velikansko, torej pogumno, ponosno, združeno in v zavesti svoje veljave protestirajmo na vso silo proti krutemu našemu tlačitelju! Protestirati hočemo krepko, pogostoma, složno in z ogromnimi demonstracijami, tacimi, ki bodo mestu koristile. To je sigurno sredstvo, da dosežemo toliko zaželeno zjedinjenje. Tudi v našem mestu so dobro znane besede: „Italia e fatta, e non compiuta.“ — (Italija je storjena, pa še ni dokončana). Mi jo hočemo! Svoboda se ne onezvesti onemu, ki jo tirja. Hoteti je moči! („volere è potere.“) Delajmo, kolikor moremo in dokažimo junački, da smo krepkosti in žrtvoljni; da nas Italija, nahajaje vredne sama sebe, kakor hitro mogoče osvobodi! Concordia, coraggio e costanza! — V Trstu 6. junia 1869. Odbor.“ Gosp. Möringu je znano, da je veliki del „gimnastike“ zapleten v te veleizdajne agitacije, pri tem sramotnem počenjanji jim pa daje on sam pogum s tem, da Slovane, kjer je le mogoče prezira in vso svojo ljubezen potratil za ne vredne Lahone. — Videant consules — —!

Politični razgled.

Kranjski deželni prvosodnik Konrad pl. Eybesfeld se je 10. vrnil iz Dunaja. Imel je 5 ur dolgo posvetovanje z min. Giskrom. Pripoveduje se, da njegovo poročilo ni bilo vse tako kakor Dežmanovo, ter da je izrekel: ako se njemu več ne veruje kakor ljubljanski vladni stranki, hoče takoj odstopiti.

Čehi na Dunaji so imeli shod v prostorih Zoblove pivarnice. Sešlo se jih je bilo nad 2000, po večem českih delavcev. Izgovorili so se, da hočejo pospeševati društveno življenje, skrbeti za česke šole na Dunaji, in proti programu dunajskih socialdemokratov, kateri noče nič slišati o — narodnosti. Rekli so, da hočejo svobodo, pa da ne morejo razumeti nauka, ki hoče, da bi se prej slekel Slovan, predno se obleče človek. Voljeni so bili nekteri v odbor za prvi česki tabor na Dunaji.

Iv Českega smo že zadnjič poročali o napadu nemških prebivalcev iz velike Borovice na slovanske sokole, ki so se iz tabora na Zvičinu vračali. Nemški listi o tem skoro nič ne govoré. Uradni listi k večemu pravijo, da je poročilo slovanskih — tendenciozno. — „Politik“ o tem pravi: „Pred malo dnevi smo doživeli, da se je pol Evrope mastilo z dogodkami na Kranjskem. „Miroljubni Nemci so napadeni od slovanskih drhali in razbojniških čet. Nemec si na slovanski zemlji ni več življenja v svesti; to so nasledki opozicije, rovanja; vsa ostrost, da se Nemci varujejo, se mora rabiti; spet je dokazano, da so Slovanje surovi, zato se more nemčevati, mora nemštvo gospodariti“ — tako so nemški listi kričali in tako bi bili kričali nam nasproti, ko bi bili prebivalci iz Borovice — Slovanje in sokoli iz Pake — Nemci. Tako smo brali o kranjskih dogodbah. — Tako pa nemški listi nič ne vedo o tem. Ali je to enakost, svoboda in zakonitost, nepristranost?

V Dalmaciji so vselej pokorni okrajni glavarji začeli spolnovati ukaz ministerstva in c. k. namestnika, da naj delajo zoper zedinjenje s Hrvaško. Začeli so to po znani avstrijski šegi z bajoneti in žandarji, kateri pri občinskih volitvah narodne volilce brez obotavljanja odpravljajo.

Poljski tabor v Lvovu, ki bi bil imel biti zadnjo nedeljo, moral se je zaradi dežja odložiti. Nasvet za resolucijo se glasi, da je silno potrebno Poljakom ne pošiljati poslancev v državni zbor.

Iz Zagreba se dunajskim listom brzojavlja: da so hrvaški narodnjaki sklenili namesti zatrttega „Pozora“ osnovati nov časopis, ki bo izhajal v Rakovcu (v vojaški granici blizu Karlovca). Tiskarnica je dovoljena. List bo izhajal za zdaj le dvakrat na teden. V vojaški granici velja avstrijska tiskovna postava.

V Rimu so bajé priprave za občni cerkveni zbor že skoro gotove. Časopisi hote vedeti, da je kardinal Bilio sestavil tiste dokumente na katerih

bo imel zbor za dogmo postaviti, da papež v cerkvenik rečeh ne more grešiti. —

V Parizu začenja prebivalstvo nemirno postajati. Na večer 7. in 8. je bilo mnogo hrupov. Mnogo ljudi je policija zaprla.

Francoski poslanec Thiers, sloveč govornik in zgodovinar je v svojem govoru pred volitvijo izgovoril svoje mnenje o prihodnosti Evrope. On pravi: "Evropa gre republik naproti, pa mladi ljudje naj ne motijo samis ebe. To stoletje bo samo prelaz, krvav in strašan za vse. Socijalni in politični problemi, notranji in mednarodni so denes tako zelo zamotani, da bodo narodi po osodi prisiljeni, vse določiti, s tem da vse zatró!"

Volitve na Francoskem so končno dovršene. Opozicijskih poslancev je 56. torej peti del vseh. Ti so zoper osebne vlado, torej za revolucijo in republiko. Za vlado v splošnem oziru te volitve niso ugodne.

Na Španskem je bila 6. t. m. novo narejena ustava slovesno razglašena. Vlada, torej ne zanesljiva poročila pripovedujejo o velicem veselju zbranega ljudstva in mnogih deputacij iz provincij. Kaj mislijo, in kaj so španski republikanci storili tem demonstracijam nasproti ni še znano.

Angleška gosposka zbornica hoče svetu dokazati kako se je plemenitstvo povsod preživelo. Aristokratski lordi ne hoté imeti razumljenja za tirjatve napredka v današnjem času in nameravajo ovreči predlog o rušenju državne cerke na Irskem, kateri predlog je sprejet v spodnji zbornici.

Razne stvari.

* (Tagblattov poročevalec pri „katzentischelju.“) V vseh nemških sporočilih o ustavni (!) svečanosti v Slov. Bistrici se je do čistega molčalo o ljubljanskih gostih, kar je celo naravno, kajti kjer se glasuje o „raztrgati“ Štajarske, ondí nima ljubljanski nemškutar ničesar govoriti niti glasovati. Da pa jih odbor tudi pri pojedini ne bi bil vzel k svoji mizi, nismo mislili: saj so bili vendar le gostje! A vendar je moralo temu tako biti! Iz sporočila, ktero je v Ljubljani skoval eden ljubljanskih udeležnikov in pred ktero je pisac sam postavil pomenljiv „W“, prepričali smo se, da je moral poročevalec med tolsto pojedino „pri peči“ sedeti, kajti o darovanem šampanjcu (ali če bi kdo tudi hotel samo ljutomerčanu in šmichebergerju), ki se je, kakor zanesljivo vemo, pil pri glavni mizi, revež nič ne vé. Brž ko ne, so mu dali pri „katzentischelju“ obirati že obrezano svinjsko kračo in postavili predenj le vsakdanjega pohorskega vina, če ga niso bili celo porinili v „schwemm“ med kočjaže in hlapce. Nemškutarček pa tudi Pohorcu ni bil toliko vaju, da bi mu ne bil prezgodaj v lase zasšel. Kar vidimo iz njegove pisave v „L. Tagbl.“, tiči mu pošeno štajarsko vino še zdaj tam, kjer imajo drugi ljudje možgane, kajti njegova pisava je tako „ordinér“, kakor se je more človek — sam s seboj in svetom razprt — posluževati le v najneusmilenejšem „katzenjamru“. Nadalje je tudi to, kar je močicelj prestavil iz „Slov. Nar.“ tako pomanjkljivo, ka moramo domnevati, da v drugem nadstropji poročevalčevem še zdaj ni vse v redu, če je sploh kedaj v redu bilo. Iskrenemu pohorskemu vinu končno pripisujemo, da je videl ljubljanski nemškutarček v „jahališči“ toliko kmečkega ljudstva. Omotnež je pač mislil, da so hlapci, ki so za svojimi gospodi nosili suknje in palice — slovenski kmetje in še te je menda videl po dvojno — vsacega samemu sebi par plesaje nemškutarčku copernski kankán. Kmetom je bajé tudi prišteval stražéce husarje, ki so kakor znano v kratkih hlačah in visokih črevlji kakor kranjski kmet. — Toliko v popravek pijanega poročila v „Tagbl.“ Kar pa se tiče poročevalčevega neslanega vprašanja do „Slov. Naroda“, zavračamo ga s starim pregovorom: „En sam norec lahko več vpraša, kakor sto modrinjakov odgovarjati — hoče!“

* (Kako je smela orožje rabiti Kempenova žandarmerija.) Zadnji Triglav (8. dan t. m.) piše: Reči se more, da je bilo poprejšnje čase na tanko določeno, kako sme žandarmerija orožje rabiti. Učilo se je, kdaj se sme streljati, dregniti in usekati, ter vsacemu žandarju se je razložilo, kaka trda kazen ga čaka, ako prenašlo ali proti zakonu (postavi) prime za orožje. Vendar je več dogodkov, kateri utegnejo po sodiščih še biti zapisani, ki dobro ne pričujejo o žandarjih, kateri so bili takrat tako malo ljubljani. O teh dogodkih so ostro govorili tedanji uradniki, kateri so bili s c. k. vojsko vred pod Kempenovimi možmi. Tako na pr. je bilo sodišče ljubljanskega polka necemu policijskemu prostaku prisodilo 50 palic, 3/4 letni preiskovalni zapor in izvrag (odvrženje) izmed žandarjev, ker je na bežečega človeka strelil ter ga v peto lehkó ranil, ko je s tovarišem neko noč v Trstu na ulicah „via st. Antonio“ bil na patrolji in slišal, da je „ajuto“ (na pomoč!) zavpil eden izmed dveh mož, ki sta se po tleh metala. — Druga prigodba je bila ta: žandar je upornega razsajaca nekaj malega mahnil s sabljo, da bi se več ne mogel braniti, a ker je razsajac vendar še zabavljaj, sunil ga je pričujoči desentnik (korporal) z bajonetom v stegno. Ker po prvi rani žandarja nista že bila v nevarnosti, prisojeno je bilo desentniku do 50 palic, ponižanje na prostaka in izvrag. — Neki sekcijski poveljnik, stražni glavar, ki je 18 let brez hibe služil, bil je na prostaka ponižan in izvržen, ker je pijan kmečkemu razsajacu približil nekoliko zašušic, kajti imel je, ako bi treba bilo, a ni bilo treba, rabiti sabljo, kakor je ukazano. Posebno sme najmanjše žandar, ktere ga ljudstvo redí, avstrijskega državljan za uho biti, kakor se je v nedeljo zgodilo nekomu v Kameniku, ker je na ulicah pél. — A tacega dogodka, kakor je bil v Velčem (celo v Sulcbahu ni bilo temu enacega), da bi en razsajac bil obstreljen v vrat, s sabljo usekan po glavi, dvakrat z bajonetom dregnen v stegno, ter naposled do smrti skozi prsi preboden, mi ne vemo, če tudi imamo obilo izkušen iz jako nemirnih časov. Ali je Rode moral biti zelo oborožen, ali mu je te razne rane zadalo več žandarjev ob enem, ko so morda hišo naskakovali. Zanimljivo bi bilo zvedeti, zakaj je v prsi nalašč do smrti zaboden, ker se več ni mogel braniti, ko je bil v vrat obstreljen, na

glavo obsekan ter dvakrat v stegno dregnen? — Tako piše „Triglav“. Mi pristavljamo samo to, da se ne moremo prečuditi, če je res, kar se nam piše, da se je tedaj samo 12 dni zaporá prisodilo žandarju, kateri je Rodeta prebodel.

* (Furor teutonicus.) Na Dunaji izhaja nemšk list, ki si je pridél ime „Grader Michel.“ V svoji 23. štef. 5. junija je prinesel ta izrastlek nemške kulture pod napisom „naše barbarstvo“ sledečo psovavko. Pregovor: „Tu je teško človek biti!“ se bo moral pri nas kmalu spremeniti. Če bo slo tako naprej, veljalo bo: „V Avstriji je teško Nemec biti!“ Strašno je, kako tiransko, barbarično in tartarično mi nemški Avstrijci ravnamo z drugimi izobraženimi, visoko omikanimi in na vrhuncu kulture stoječimi narodi. Uboge, dobrovoljne, otročje pobožne Čehe mučimo, oni morajo nam služiti kakor robovi, mi Nemci jim vlačimo otroke iz dežele in napravljamo iz njih kuharice, kočjaže in policijske uradnike, narodu ropamo njegove največe može; sicer bi bil on rodil Schillerja in Goetheja, toda po sili so mu ju ponemčili, enega prvih skladateljev so že v materinem telesu iz Čehije odpeljali, tako da se je v Berlinu rodil, požidil in da je on, ki bi se bil imel prav za prav Havliček imenovati, umrl s priskutnim imenom Meyerbeer. Pa še hujše ravnamo z najomikanejšim med vsemi človeškimi narodi — s Slovenci. Ta vzvišeni narod bi bil gotovo že na najvišjo stopinjo božje podobnosti priplezal, ko bi nas Nemcev ne bilo in bi mu mi ne stali na potu. To vrlo ljudstvo, čegar možje ljubeznjivo in dišeči v gatah do kolén po svetnem življenju romajo, Nemci tako trpinčijo, da je pretekli teden poldruga stotina teh junakov napadla 30 nemških turnarjev hote jim zastavo odvzeti, ker so jim ljubljanski biserji tega naroda dobro nagrado za njo obljubili. Pri tej priliki so morali tiranični Nemci od Slovencev strašanske resnice požirati. Vi, so trpinčeni (Slov.) klicali Nemcem, mastite se od naše masti, hočete nas iz našega domovja pregnati, hočete nam ropati naš jezik! — Kdor vé, kako so slov. kmetje kumerni (suhi) (torej vendar!) ki sicer stanujejo v deželi, jako kameniti; kdor je kedaj bibal v slov. koči, kjer se tudi po leti v hiši kuri peč, da se v njej peče ovseni kruh: on mora razumeti, kako hlepimo mi Nemci po masti in po domovji slovenskega kmeta! Pa tudi njih jezik jim hočemo vzeti! Pred 50 leti, ko se je pisec teh vrstic šolal na Hrvaškem, pravila se je tam o začetku kranjskega, zdaj slovenskega jezika tale pravica: Reven kmet se je pred 100 in 100 leti namenil izseliti se. S ženo in otroci je potoval čez Savo in je prišel v divjo nenaselelo deželo, denašnje Kranjsko. Tam se je naselil in se redil s početka od kaše. Kaša pa ima kakor znano lastnost, da je zlo vroča, iz tega je izviralo, da si je lačna izselena rodovina gobce (mäuler) ožgala. Vsled tega je dobil pri njihovih naslednikih hrvaški jezik poseben zvuk (modulation) in iz tega je s časom nastalo krasno kranjsko narečje! In ta jezik, ki se dá le z obžganim gobcem naravno izgovarjati, bi hoteli mi Nemci ropati Slovincem! Ne, to naj v božjem imenu ohranijo za-se, za nje je kakor nalašč ustvajen. Mi smo nevsmiljeni, mi smo barbarični, mi smo tartarični ali svoj jezik naj si obdrže na vekomaj, Amen! — Dokler bodo Nemci s takim cvetjem med nami havzirali, dokler smejo pred očmi dunajske vlade in vseh 100 in 100 državnih pravdnikov tako nesramno in surovo bruhati v slovenske „gobce“, dokler nam „izobraženi“ nemški narod daje take izglede ljubezni do bližnjega in se diči s takimi državljanskimi čednostmi, toliko časa naj nihče ne tirja, da bi bil mir med nami in med njimi, toliko časa se je le čuditi, kako se sme brez kazni in izdatnejše lastne pomoči grešiti nad narodom, ki je vselej zvest stal okolo cesarskega prestola! Kakor nizka pa naj bo tudi naša omika, s takimi „kulturovci“ ne menjamo! Ljudje te baže sramoto delajo človečanstvu, 19. stoletju in svojemu narodu — le sami sebi ne, ker so brezsranni!

* (Deželni odbor kranjski) je razposlal županom na Kranjskem oklic, v katerem jih prav dostojno opominja k miru, slogin postavnosti. Priobčiti ga ne moremo, ker nam manjka prostora. — Ravno tako nam je včeraj došla spomenica deželnega odbora kranjskega poslana ministrom grofu Beustu, g. Taaffeju in dr. Giskri. Tudi te ne moremo denes priobčevati. V časih, kakoršni so sedanjí, nas pač pri vsaki priliki po petah bije: pomanjkanje dnevnika.

* (Novslov. časnik.) V seji glavnega odbora kmetijske družbe Goriske, 21. maja t. l., se je govorilo med drugim tudi o novem slovenskem kmetijskem listu, ki ga bode družba izdajala. Gosp. predsednik je naznamil, kaj in koliko se je storilo v zadevah tega lista, ki ima izhajati pod imenom „Kmetijski prijatelj“, ter ne bode služil samo namenom kmetijske družbe, temuč bo priobčeval tudi izkušnje in podučbe tukajšnega poskuševališča za svilstvo. Vrednik bo gosp. Ant. Goljevšek, učitelj na c. kr. normalki; izhajal bode 2krat na mesec; udje kmetijske družbe ga bodo dobivali za 90 sol-dov, drugi naročniki bodo plačevali 2 gld. na leto. Predsedništvu je naročeno, da naj sklene pogodbo in naj dá brž tiskati že pripravljeno tvarino za prvi ogledni list; z mesecem julijem ima začeti „K. P.“ redno izhajati; o tem času se začnejo tudi priobčevanja svilstvenega poskuševališča. Skleneno je nadalje, da se sprejme družnik gosp. prof. A. Klodič za odbornika-namestnika s prošnjo, naj bi prevzel više vodstvo slovenskega lista in pregledaval sestavke, ki jih bo „K. P.“ prinašal. Po tej poti misli ustreči glavni odbor kot izdajatelj lista, dotičnemu svojemu namenu. Sklenilo se je dalje z ozirom na ministerstv. dopis, s katerim je odkazan kmetijski družbi denarni pomoček za priobčevanje skušenj in podukov o sviloreji, da se bo prosilo dovoljenje, da se sme porabiti omenjeni znesek za tiste svilorejske spise, ki jih bo „K. P.“ prinašal.

Dunajska borza od 11. junija.

Enotni drž. dolg v bankovcih 62 fl. — kr.	Kreditne akcije 296 fl. 70 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. — fl. —	London 124 fl. 45 kr.
Enotni drž. dolg v srebru 70 fl. 10 kr.	Srebro 122 fl. 25 kr.
1860 drž. posojilo 104 fl. 70 kr.	Cekini 5 fl. 88 kr.
Akcije narod. banke 789 fl. — kr.	